

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 6/10 2020 om det nordiske samarbejde.
(Redegørelse nr. R 2).

Ministeren for nordisk samarbejde (Mogens Jensen):

INDLEDNING

I henhold til aftale mellem regeringen og Folketinget belyser denne redegørelse udviklingen på de samarbejdsområder, der finansieres over Nordisk Ministerråds budget, såvel som regeringens fremadrettede prioriteter og forventninger til udviklingen i samarbejdet. I 2020 har Danmark, Færøerne og Grønland formandskabet for Nordisk Ministerråd.

Udmøntningen af Vores Vision 2030

I august 2019 blev en ny vision for det nordiske samarbejde frem mod 2030 vedtaget af de nordiske statsministre, nemlig at »Norden skal blive verdens mest bæredygtige og integrerede region«. Visionen indeholder tre strategiske prioriteter – et grønt, konkurrencedygtigt og socialt bæredygtigt Norden – der danner rammen for Nordisk Ministerråds arbejde det næste årti. De nordiske samarbejdsministre har vedtaget 12 overordnede mål (boks 1) for den tværgående handlingsplan for 2021-2024, som skal være med til at sikre, at visionen bliver omsat til handling. Handlingsplanen bliver et redskab til at kommunikere, udvikle og følge op på organisationens vigtigste aktiviteter og initiativer de næste fire år. Der foreligger et forslag til budget for 2021, som efter yderligere dialog med Nordisk Råd vil blive forelagt til ministrene for nordisk samarbejdes godkendelse.

Boks 1. Mål for den tværgående handlingsplan.

Et grønt Norden: Sammen vil vi fremme en grøn omstilling af vores samfund og arbejde for kuldioxidneutralitet og en bæredygtig cirkulær og biobaseret økonomi. I 2021-24 vil Nordisk Ministerråd særligt fokusere på at:

- Styrke forskning i, udvikling og fremme af løsninger, som understøtter kuldioxidneutralitet og klimatilpasning, herunder vedr. transport-, byggeri-, fødevarer- og energiområdet
- Bidrage til at sikre biologisk mangfoldighed og bæredygtig anvendelse af Nordens natur og hav
- Fremme cirkulær og biobaseret økonomi, bæredygtig og konkurrencedygtig produktion, bæredygtige fødevarer og fødevarer samt ressourceneffektive og giftfri kredsløb i Norden
- Gøre det betydeligt nemmere og mere attraktivt for nordiske forbrugere at prioritere at vælge sundt, miljø- og klimavenligt med fælles satsning på bæredygtigt forbrug
- Bidrage til en positiv udvikling i det internationale miljø- og klimasamarbejde, blandt andet ved at fremme nordiske grønne løsninger i resten af verden

Et konkurrencedygtigt Norden: Sammen vil vi fremme grøn vækst i Norden baseret på viden, innovation, mobilitet og digital integration. I 2021-24 vil Nordisk Ministerråd særligt fokusere på at:

- Understøtte kundskab og innovation og gøre det enklere for virksomheder i hele Norden til fulde at udnytte de udviklingsmuligheder som den grønne, teknologiske og digitale omstilling og den voksende bioøkonomi skaber
- Udvikle kompetencer og velfungerende arbejdsmarkeder, som matcher de krav, som den grønne omstilling og den digitale udvikling stiller, og understøtte den frie bevægelighed i Norden
- Udnytte digitalisering og uddannelse til at binde Norden endnu tættere sammen

Et socialt bæredygtigt Norden: Sammen vil vi fremme en inkluderende, ligestillet og sammenhængende region med fælles værdier og styrket kulturudveksling og velfærd. I 2021-24 vil Nordisk Ministerråd særligt fokusere på at:

- Bidrage til en god, ligestillet og tryk sundhed og velfærd for alle
- Arbejde for at vi får alle nordiske borgere med i den grønne omstilling og den digitale udvikling, udnytte potentialerne og modvirke, at kløfterne i samfundet øges som følge af transformationen
- Give de nordiske civilsamfund, herunder særligt børn og unge, en styrket stemme og involvering i det nordiske samarbejde, og øge deres kendskab til nabolandenes sprog og kultur
- Bevare tilliden og sammenhængskraften i Norden, de fælles værdier og det nordiske fællesskab med fokus på kultur, demokrati, ligestilling, inklusion, ikke-diskriminering og ytringsfrihed

Desuden udarbejdes en række indikatorer for at følge op på arbejdet med visionen. Udviklingsindikatorer skal følge de nordiske landes udvikling mod visionens kerne om at blive verdens mest bæredygtige og integrerede region og de tre

strategiske prioriteter. Effektindikatorer skal vise effekten af Nordisk Ministerråds arbejde på de 12 overordnede mål for handlingsplanen og derigennem de tre strategiske prioriteter. Indikatorerne skal så vidt muligt sammentænkes med FN's

verdensmål for bæredygtig udvikling. Generelt støtter Nordisk Ministerråds ekspertgruppe for bæredygtighed Ministerrådet i at sætte fokus på bæredygtighed og verdensmålene i arbejdet.

De nordiske samarbejdsministre vedtog i februar 2020 indikative budgetrammer for sektorerne under Nordisk Ministerråd for 2021-2024. Rammerne sikrer en mere langsigtet planlægning og bedre budgetmæssig balance mellem de tre strategiske prioriteter under visionen, hvor især det grønne område nu vejer tungere.

Arbejdet med udmøntningen af visionen er sket i en styrket dialog med Nordisk Råd. Herunder er de forslag og indspil, som Nordisk Råd løbende er kommet med til handlingsplanen og budgetrammerne, i videst muligt omfang søgt imødekommet.

Involvering af civilsamfundet

Civilsamfundet er løbende blevet involveret i arbejdet med udmøntningen af visionen gennem handlingsplanen. En række workshops med civilsamfundet har været afholdt i alle de nordiske lande for at få civilsamfundets perspektiver og prioriteter for hver af de tre strategiske prioriteter, og civilsamfundsrepræsentanter har været inddraget i sektorernes arbejde. COVID-19 har desværre medført begrænsninger i arbejdet med civilsamfundet.

Den overordnede involvering af civilsamfundet i Nordisk Ministerråds arbejde med gennemførelsen af visionen bliver også styrket. De nordiske samarbejdsministre vedtog i juni 2020 en model for involvering af civilsamfundet, der dels består af oprettelsen af et civilsamfundsnetværk og dels offentlige konsultationer. Formålet er at sikre bedre og mere målrettede inddragelse af og samarbejde med civilsamfundet, samt engagement i Nordisk Ministerråds arbejde med visionen.

Regeringen lægger stor vægt på involvering af og støtte til civilsamfundet i arbejdet med visionen, herunder unge. Den folkelige forankring af det nordiske samarbejde er en forudsætning for den nordiske sammenhængskraft og for, at Norden kan blive verdens mest bæredygtige og integrerede region. Her spiller de unge en nøglerolle, og deres engagement og involvering er afgørende i forhold til at sikre et solidt nordisk samarbejde i fremtiden.

Mobilitet

Mobilitet er centralt for at nå visionen om Norden som verdens mest bæredygtige og integrerede region. Mobilitet er en grundlæggende præmis for sammenhængskraften i Norden, og for at vi kan studere, arbejde og leve på tværs af de nordiske grænser, med de muligheder for borgere, virksomheder og organisationer, som det medfører. I Nordisk Ministerråd foregår arbejdet med mobilitet på tværs af sektorministerierne og i Grænsehindringsrådet. Under det danske formandskab vil regeringen fortsat sætte fokus på centrale grænsehindringer, blandt andet inden for digitalisering og gensidig anerkendelse af erhvervs kvalifikationer.

Ligeledes har regeringen under COVID-19 krisen arbejdet for at finde løsninger på de udfordringer, de forskellige landes tiltag har medført for grænsependlere. Et bredt samarbejde på tværs af landene har sikret, at mange af disse hindringer er løst.

COVID-19

Det danske formandskab har under COVID-19 taget initiativ til en række ekstraordinære møder. På flere videokonferencer har de nordiske samarbejdsministre drøftet, hvad der kunne

gøres i regi af Nordisk Ministerråd. Der har været en omfattende erfaringsudveksling under krisen, bl.a. på sektorministermøder blandt de nordiske sundhedsministrene, men også bredere i sektorerne. I juni 2020 tog Danmark som formandskab initiativ til et virtuelt møde blandt de nordiske statsministre om håndteringen af COVID-19. Statsministrene drøftede de hidtidige erfaringer med håndtering af pandemien, den aktuelle status i Norden og den videre vej frem. Der planlægges under formandskabet en konference i november om erfaringerne fra det hidtidige arbejde med COVID-19.

Samarbejdsministrene har særligt fulgt arbejdet med grænsehindringer, og har også en igangværende drøftelse af samarbejdet i krisesituationer mere generelt. Samarbejdsministrene har desuden besluttet at sætte midler til side til COVID-19 relaterede aktiviteter på budgettet. Grundlæggende har der været enighed blandt landene om at holde fast i de langsigtede mål for det nordiske samarbejde, hvor flere eksisterende elementer er af høj relevans for COVID-19. Det gælder bl.a. sundhedsområdet og grøn genopretning.

Nordisk Råd kom i oktober 2019 med en række anbefalinger til de nordiske regeringer i form af Nordisk Råds strategi for samfundssikkerhed. COVID-19 situationen gjorde det endnu mere aktuelt at overveje og drøfte, hvordan de nordiske lande også fremadrettet arbejder sammen om samfundssikkerhed. De nordiske regeringer har således i deres svar på anbefalingerne redegjort for, hvordan der samarbejdes på de enkelte områder, som strategien omfatter, og hvordan samarbejdet planlægges videreudviklet. En del af arbejdet med samfundssikkerhed sker i regi af Nordisk Ministerråd, mens andet f.eks. sker inden for beredskabssamarbejdet.

Danmarks formandskab 2020

En hovedprioritet for det danske formandskab er udmøntningen af visionen, ikke mindst at styrke det grønne område. Desuden har formandskabet øget fokus på de unge i det nordiske samarbejde. Der arbejdes med en styrket involvering af unge i samarbejdet både i forhold til at rette fokus på problemstillinger, som de peger på som de vigtigste, f.eks. klima, ligestilling og trivsel, og igennem unges mere direkte involvering i selve gennemførelsen af aktiviteter. De unges engagement er helt centralt for, at det nordiske samarbejde forbliver relevant i fremtiden. Helt generelt lægges vægt på det folkelige samarbejde på tværs af grænserne. I en globaliseret verden, hvor geografiske afstande ikke er så afgørende som tidligere, kan sammenhængskraften i Norden blive udfordret. Mødet på tværs af grænserne har afgørende betydning for det nordiske samarbejde, idet vi skaber bånd imellem hinanden og bliver bevidste om vores fælles værdier, nytten af det nordiske samarbejde og betydningen af vores ens samfundsmodeller.

Derudover er COVID-19 og håndtering af de aktuelle drøftelser i Nordisk Ministerråd blevet en central opgave under formandskabet. Arbejdet med formandskabsprioriteterne i formandskabsprogrammet er fortsat, som beskrevet i redegørelsen under de enkelte sektorer. COVID-19 har naturligvis påvirket arbejdet på flere områder og medført aflysninger og forsinkelser. En række fysiske møder er desværre blevet aflyst som konsekvens af COVID-19. Det gælder bl.a. samarbejdsministermøder i Grønland og på Færøerne, hvor værtskabet var en del af Grønlands og Færøernes styrkede rolle under formandskabet. Regeringen har i den konkrete gennemførelse af formandskabet givet fortsat prioritet til tæt samarbejde inden for Rigsfællesskabet.

Internationalt samarbejde

Det nordiske samarbejde er fortsat et centralt holdepunkt i en verden i hastig forandring. Nordisk Ministerråds internationale samarbejde er med til at skabe international opmærksomhed om Norden og nordiske løsninger til gavn for også borgere og virksomheder. En stor del af det internationale samarbejde sker i sektorsporene f.eks. på kultur-, klima og miljøområdet.

Danmark har som formandskab været med til at fremme en drøftelse af det internationale samarbejde blandt samarbejdsministrene med henblik på at skabe nye rammer for, hvor, hvordan og om hvad de nordiske lande samarbejder i verden. Med den nye vision vil også det internationale samarbejde tage sigte på visionens mål. De nuværende rammer for Nordisk Ministerråds internationale samarbejde er fastlagt i en anden tid, og regeringen mener, at der er behov for øget fokus på, hvordan Nordisk Ministerråd bedst bidrager til, at Nordens interesser og placering globalt bedst kan tjenes. Det konkretiseres i det nye budget ved en permanent pulje, som nordiske ambassader kan søge om midler fra til fælles nordiske aktiviteter. Puljen vil blandt andet give mulighed for et styrket arbejde med værdibaserede dagsordener.

Nordisk Ministerråds økonomiadministration

Nordisk Ministerråds sekretariat har betydelige problemer i deres økonomiadministration, og Rigsrevisionen har meddelt, at de ikke kan stå inde for, at Nordisk Ministerråds 2019 regnskab som aflagt af Nordisk Ministerråds sekretariat er retvisende. Danmark har i længere tid presset på for at sekretariatet fik løst udfordringer med økonomiadministrationen, som bl.a. har angået arbejdet med at indføre et nyt økonomisystem. Med Rigsrevisionens vurdering står det klart, at situationen nu er så alvorlig, at der straks skal tages yderligere tiltag for at sikre, at der rettes op. På dansk initiativ vedtog samarbejdsministrene på samarbejdsministermøde den 10. september 2020 en række krav med deadlines, som generalsekretæren for Nordisk Ministerråd er ansvarlig for, at der følges op på. Fra dansk side vil man følge det videre arbejde tæt. Regeringen lægger vægt på, at generalsekretæren og sekretariatet giver området højeste prioritet, og at der bliver rettet op. Samtidig vil regeringen overveje hvilke yderligere tiltag, der kan være nødvendige for at sikre, at sekretariatet lever op til sit ansvar, og vil overveje alle optioner i lyset af den videre udvikling.

NORDISK MINISTERRÅD FOR ARBEJDSLIV (MR-A)

De indledende resultater fra arbejdslivssektorens projekt Fremtidens Arbejdsliv blev præsenteret på en konference i april 2019 i fællesskab med ILO og med deltagelse af ILO's generaldirektør Guy Ryder. Projektets afslutning markeres under dansk formandskab i 2020 med en større konference i november 2020. Projektets slutrapport afleveres i 2021.

I regi af det danske formandskabs fokus på mobilitet er der primo 2020 igangsat et projekt, der skal kortlægge nye muligheder for fællesnordisk overvågning af de nordiske arbejdsmarkeder. En ekstern konsulentvirksomhed blev i december 2019 tildelt projektet, og resultaterne forventes præsenteret primo november 2020.

Den 13. januar 2020 oversendte de nordiske beskæftigelsesministre et fælles brev til EU-kommissæren for jobs og sociale rettigheder, Nicolas Schmit, dels for at gøre opmærksom på en række sager af fællesnordisk interesse, herunder social

dumping og mindsteløn, dels for at invitere kommissæren til ministerrådet under dansk ledelse d. 2. april 2020 i København. Ministerrådsmødet blev imidlertid aflyst grundet COVID-19, ligesom den tilhørende konference om seniorers fastholdelse på arbejdsmarkedet.

En større konference om »Fremtidens Arbejdstilsyn« til afholdelse i efteråret 2020 er desuden udskudt grundet COVID-19 og afholdes i stedet i 2021.

D. 12. juni 2020 afholdt beskæftigelsesministeren et uformelt videomøde mellem de nordiske beskæftigelsesministre og arbejdsmarkedets parter. På mødet drøftede ministrene og parterne tværnordiske udfordringer og erfaringer i forhold til håndtering af COVID-19 krisen, herunder de arbejdsmarkeds-mæssige udfordringer på længere sigt. Europa-Kommissionens forslag om mindsteløn drøftedes endvidere, herunder særligt varetagelsen og beskyttelsen af de nordiske arbejdsmarkedsmodeller.

Som svar på COVID-19 krisen sendte arbejdslivssektoren primo juni et projekt i udbud, der skal afdække udviklingen på arbejdsmarkedet i landene under krisen, herunder særligt landenes krisetiltag, og hvordan disse har virket. Projektets resultater forventes at foreligge 1. december 2020.

NORDISK MINISTERRÅD FOR DIGITALISERING (MR-DIGITAL)

I april 2017 underskrev de nordiske-baltiske ministre for digitalisering en deklaration, Digital North, der gav anledning til oprettelsen af det midlertidige ministerråd for digitalisering, MR-DIGITAL, som har rammesat det nordisk-baltisk digitaliseringssamarbejde frem til 2020.

Under dansk formandskab bliver en ny ministerdeklaration, Digital North 2.0, vedtaget for således at forny MR-DIGITAL's mandat for 2021–2024. Den nye deklaration har fokus på målene i Vision 2030 og de muligheder, som digitale løsninger og teknologier stiller til rådighed for at løse vores samfundsudfordringer. Samtidig stilles der skarpt på tillid og digital inklusion samt behovet for øget fokus på cybersikkerhed, kompetencer og gennemsigtighed som grundlag for digital omstilling.

Et vigtigt mål i den nye ministerdeklaration er digitale services for borgere og virksomheder på tværs af grænserne i Norden-Baltikum som fundament for integration, mobilitet og vækst i regionen. Herunder er der fortsat fokus på grænseoverskridende anvendelse af nationale elektroniske identiteter. Ligeledes har det danske formandskab igangsat et samarbejdsprogram – Cross-Border Digital Service-programmet – der skal understøtte implementeringen af EU's Single Digital Gateway-forordning ved at fremme digitale services på tværs af grænserne i Norden-Baltikum.

I de kommende år vil MR-DIGITAL også fokusere på digitaliseringens bidrag til den grønne omstilling. Der er igangsat en undersøgelse om, hvordan nye digitale teknologier og øget datadeling kan være med til at løse klimaudfordringen, samt hvordan de nordiske lande kan samarbejde om digital grøn omstilling til gavn for bæredygtig vækst i regionen.

NORDISK MINISTERRÅD FOR ØKONOMI- OG FINANSPOLITIK (MR-FINANS)

Ministerrådet for Økonomi- og Finanspolitik har fortsat fokus på økonomiske og finansielle udfordringer i de nordiske

lande, herunder for eksempel de økonomiske konsekvenser af COVID-19-krisen. Ministrene vil herudover forventeligt drøfte klimaudfordringer og eventuelt også fælles problemstillinger i forhold til blandt andet beskatning og finansielle forhold.

NORDISK MINISTERRÅD FOR FISKERI OG HAVBRUG, JORDBRUG, LEVNEDSMIDLER OG SKOVBRUG (MR-FJLS)

MR-FJLS har under formandskabet afholdt virtuelt ministermøde d. 24. juni med fokus på vision og handlingsplaner, COVID-19, resiliens samt en politisk drøftelse af bæredygtig proteinproduktion i Norden. Det grønlandske formandskabsprojekt om bæredygtig udvikling af kystsamfund i Norden er igangsat. Projektet indeholder tre delprojekter; NorSustain, NorValue, og NorSafe.

Under formandskabet har man arbejdet for, at det nye samarbejdsprogram for 2021-2024 afspejler vision og handlingsplaner.

På fiskeriområdet har fokus især været på et reduceret brug af plastik i fiskerisektoren, ligesom samarbejdet om at bekæmpe spøgelsesfiskeri er videreført. Blå bioøkonomi forventes opprioriteret i de kommende år, og der skal søsættes en række projekter, der medvirker til en mere grøn, konkurrencemæssig og social bæredygtig udvikling af akvakulturen.

På fødevarerområdet er der fokus på bæredygtige fødevarer-systemer. Et konkret projekt indebærer en satsning på klimavenlig fødevarerproduktion, hvor udledning af klimagas-ser i produktionen skal kortlægges og reducerende tiltag afsøges. Et andet prioriteret område er, hvordan fødevarerproduktion og -forbrug bedre kan tilgodese biodiversitet. Der initieres en handlingsplan for domesticeret biodiversitet og den tilknyttede fødevarerproduktion. Samarbejdet om de Nordiske Næringsstof Rekommandationer fortsætter, og arbejdet vil bidrage til de nordiske landes arbejde med FN's verdensmål for bæredygtig udvikling. Endvidere arbejdes der på fødevarerområdet på udarbejdelsen af en fælles nordisk trusselsvurdering for fødevarersvindler.

MR-FJLS har videreført et pågående arbejde, der har fokus på resiliens i det nordiske landbrug og skovbrug, hvilket blev iværksat efter tørken og skovbrandene i 2018. COVID-19 situationen i 2020 har på ny demonstreret behovet for en længerevarende indsats på tværs af de nordiske lande møntet på at skabe forøget resiliens.

Der har ligeledes fortsat været fokus på udvikling af bioraffinerer, proteinproduktion baseret på græsser og kløver samt et grønt Norden med mere lokal, økologisk madproduktion samt på at opbygge viden om skovenes og skovjordens CO₂-optag og -lagring.

NORDISK MINISTERRÅD FOR JUSTITSPØRGSMAÅL (MR-JUST)

Det var planlagt, at det årlige nordiske justitsministermøde skulle finde sted den 31. august 2020 i Helsingør. På grund af COVID-19 har det imidlertid været nødvendigt at aflyse mødet.

På mødet ville man på dansk foranledning have drøftet spørgsmålet om overførsel af udvisningsdømte til fortsat afsoning i hjemlandet. Derudover var der bl.a. lagt op til en drøftelse af forskellige COVID-19-relaterede emner af fælles

nordisk interesse, herunder landenes lovgivningsmæssige initiativer i forbindelse med COVID-19.

I justitssektoren er der i forbindelse med det danske formandskab bevilget midler til tre projekter: 1) Et seminar om nye og komplekse udfordringer med grænseoverskridende organiseret kriminalitet 2) en konference om værnet mod fremmedkrigere og andre terrorister i hele Norden og 3) en redegørelse og opfølgende konference om overførsel af kriminelle udlændinge til afsoning i hjemlandet. Seminaret og de to konferencer forventes at blive afholdt, når det er muligt i forhold til COVID-19. Fra dansk side vil man således også fremover have fokus på disse emner i forbindelse med det nordiske samarbejde i justitssektoren.

Der har været afholdt møder i Embedsmandskomiteén for Justits spørgsmål (EK-JUST), som bl.a. har haft fokus på erfaringsudveksling om landenes lovgivningsmæssige initiativer inden for justitsområdet.

NORDISK MINISTERRÅD FOR LIGESTILLING (MR-JÅM)

På ligestillingsområdet har det danske formandskab i 2020 blandt andet fokus på at bekæmpe vold og krænkelse i hjemmet, i arbejdslivet og online. Der er igangsat en nordisk undersøgelse af de online fora (»Manosfæren«), hvor unge mænd samles om modstand mod ligestilling og kvinders lige rettigheder. Undersøgelsens resultater præsenteres i en rapport i efteråret 2020 og vil også blive drøftet på en international konference i november 2020.

Formandskabet har også fokus på at involvere unge kvinder og mænd fra hele Norden i en debat om fremtidens ligestilling, og MR-JÅM havde planlagt at afholde et minister- og ekspertpanel under den 64. samling af FN's Commission on the Status of Women (CSW64) samt et side-event under UN Women's globale Generation Equality Forum om de samme emner, som dog blev aflyst på grund af COVID-19.

MR-JÅM har støttet to konferencer om mænd og ligestilling: International Conference on Men and Equal Opportunities i Estland i september 2020 og en Barbershop i Letland i oktober 2020.

Endeligt vil MR-JÅM vedtage et strategisk LGBTI-tillæg til samarbejdsprogrammet om ligestilling på baggrund af en kortlægning af LGBTI-området i de nordiske lande. Desuden igangsættes en kortlægning med dertilhørende seminar om lovende indsatser til forbedring af unge LGBTI-personers trivsel. Derudover vil der blive afholdt debatarrangementer i forbindelse med de største nordiske pride-festivaler.

NORDISK MINISTERRÅD FOR KULTUR (MR-K)

I 2019 besluttede Nordisk Ministerråd for Kultur, at Canada skal danne rammerne om den næste fællesnordiske kultursatsning. Kultursatsningen skulle oprindeligt forløbe i 2021, men ministerrådet har i foråret 2020 besluttet at udsætte satsningen til 2022 som følge af COVID-19. Planlægning og udskydelse af satsningen har derfor også fyldt dagsordenen i indeværende år.

Endvidere har MR-K i 2019 og i første halvdel af 2020 fokuseret på udarbejdelsen af et samarbejdsprogram løbende fra 2021 til 2024, der skal sætte rammerne for ministerrådets fremadrettede arbejde. Samarbejdsprogrammet tager udgangspunkt i Nordisk Ministerråds nye vision og de medfølgende strategiske prioriteter og ser således på, hvordan kul-

turen kan være med til at fremme et grønt, konkurrencedygtigt og socialt bæredygtigt Norden. Samarbejdsprogrammet forventes lanceret i efteråret 2020 og vil erstatte den nuværende strategi for det nordiske kultursamarbejde, som udløber ved udgangen af 2020.

Danmarks formandskab i MR-K i 2020 er fokuseret på få, nøje udvalgte aktiviteter. Kulturministeriet indgår blandt andet aktivt i det tværministerielle formandskabsprojekt Nordens Unge i Bæredygtige Fællesskaber, der sigter mod højere demokratisk deltagelse og kulturelt engagement blandt unge i Norden. Formandskabet på kulturområdet omfatter også støtte til en konference i Nordisk Musik- og Kulturskole Union, der arrangeres af Danske Musik- og Kulturskoler. Konferencen sætter bl.a. fokus på kulturelt mod. Endvidere iværksatte kulturministeren på årets første ministermøde en erfaringsudveksling om kultur- og mediesektoren i en krisetid med udgangspunkt i COVID-19.

NORDISK MINISTERRÅD FOR MILJØ OG KLIMA (MR-MK)

Med Nordisk Ministerråds Vision for 2030 er målet om Norden som verdens mest bæredygtige region sat i højsædet. Under det danske formandskab har udmøntningen af visionen været i centrum og udarbejdelsen af en række initiativer, der skal løfte omstillingen i Norden, er blevet igangsat. Projekterne strækker sig fra grøn transport til bæredygtig tekstilproduktion og udarbejdes i samarbejde med en lang række sektorer.

Som reaktion på COVID-19 krisen vedtog de nordiske miljø- og klimaministre på dansk initiativ en erklæring, der fastslog, at landenes grønne ambitioner ikke måtte mindskes pga. COVID-19. Erklæringen fastlog også, at genopretningspakkerne skulle være katalysator for den grønne omstilling.

Under det danske formandskab er der igangsat en afdækning af perspektiverne for en grøn omstilling af luftfarten i Norden. Arbejdet vil munde ud i en større analyse af, hvilke tiltag de nordiske lande sammen kan gøre. Det danske formandskabsprojekt om forurening fra krydstogtskibe i havn har ført til en analyse af mulige virkemidler i den nordiske region. Analysen har bl.a. været drøftet med interessenterne på et seminar i september 2020. Danmark vil arbejde for en fælles nordisk erklæring sidst på året om grønnere krydstogtsrisme i Norden.

Som opfølgning på Helsinki-erklæringen om karbonneutralitet er der igangsat en redegørelse af, hvordan man i Norden arbejder med grøn omstilling. Undersøgelsen præsenteres i løbet af efteråret og vil indeholde konkrete forslag til, hvor landene kan lære af hinandens styrkepositioner.

NORDISK MINISTERRÅD FOR ERHVERVS-, ENERGI OG REGIONALPOLITIK (MR-NER)

De nordiske erhvervsministre drøftede den 1. september 2020 fremtiden for nordisk erhvervsliv efter COVID-19 og vedtog otte erhvervssektorinitiativer, som bidrager til, at Norden kommer styrket ud af COVID-19 krisen, og understøtter Vision 2030 og målene i handlingsplanerne. Initiativerne skal gøre Norden til ledende inden for bæredygtigt byggeri, grøn transport, cirkulære og bæredygtige forretningsmodeller, bæredygtig mineralproduktion, smart konnektivitet, digitalisering (herunder Nordic Smart Government), AI og ansvarlig

dataanvendelse, life science og sundhedsteknologi samt bæredygtig havøkonomi. I 2019 vedtog erhvervssektoren en nordisk turismehandlingsplan, som skal styrke bæredygtig udvikling og vækst i turismebranchen i Norden. Som følge af turismebranchens udfordringer grundet COVID-19 har erhvervssektoren spillet ind med et turismeindspil under handlingsplanerne for Vision 2030. Indspillet har til formål at styrke nordisk turismesamarbejde og genopretningen af det nordiske turismeerhverv. I samarbejdsprogrammet fokuseres der fortsat bl.a. på at sikre virksomheders hurtige omstillingsevne samt styrke innovations- og konkurrenceevnen for nordiske virksomheder.

Videreudviklingen af det nordiske energisamarbejde bidrager til gennemførelsen af Nordisk Ministerråds Vision, styrker forsyningssikkerheden og integrerer stadigt mere vedvarende energi. Det danske formandskab fremlagde ved det nordiske energiministermøde den 26. maj 2020 en erklæring, hvor de nordiske ministre forpligtede sig til at forstærke og videreudvikle samarbejdet for at støtte Visionens ambition om et grønt Norden. Det danske formandskabsprojekt om potentialerne i Power-to-X fortsætter og vil fremover bl.a. afdekke mulighederne for Power-to-X i tung landtransport. Projektet har blandt andet fokus på at identificere mulige placeringer af brint- og e-brændselsproduktion i de nordiske lande.

Erhvervssektoren har budgetmæssigt prioriteret en indsats om Norden som ledende inden for en bæredygtig og konkurrencekraftig bygge- og boligsektor med mindsket miljø- og klimapåvirkning. Samtidig er der blevet nedsat en styregruppe, der skal arbejde for harmonisering af byggesektoren i de nordiske lande, herunder med et særligt fokus på at iværksætte og fremme indsatser, der styrker betingelserne for en integreret og bæredygtig vækst for byggebranchen.

På regionalområdet er der arbejdet med at afslutte aktiviteterne i det nuværende samarbejdsprogram 2020. Det indebærer afslutning af et projekt om kortlægning af turismepotentialer og udfordringer i de mere perifere dele af de nordiske lande, et katalog med forslag til hvordan vi bedst kan bevare og udvikle mere grønne og rekreative arealer i byudviklingsområder, og en analyse af hvordan man i de nordiske lande håndterer en reel »afvikling« af lokalsamfund i landdistrikter. Desuden er der arbejdet med emner, der knytter sig til den grønne omstilling af vores byer og landdistrikter i alle dele af Norden.

NORDISK MINISTERRÅD FOR SOCIAL- OG SUNDHEDSPOLITIK (MR-S)

I løbet af foråret har der været afholdt uformelle videomøder i ministerrådet for social- og sundhedspolitik med henblik på at drøfte håndteringen af COVID-19 pandemien, samt at udveksle erfaringer om tiltag landene imellem.

Den 4. september afholdtes MR-S – ligeledes med status for COVID-19 og det nordiske samarbejde i den forbindelse.

Grundet COVID-19 pandemiens indvirkning på det planlagte arbejde i foråret 2020 har visse aktiviteter under MR-S været udskudt til efteråret 2020, og en række aktiviteter er omlagt til virtuelle formater. Der er arbejdet videre med prioriteter under de strategiske gennemlysninger på henholdsvis sundheds- og socialområdet.

I januar 2020 afholdtes Nordisk Børneforum med fokus på brugerinddragelse og børn og unges rettigheder. På Nordisk

Børneforum deltog børnedelegationer fra hele Norden, som fremlagde en fælles Nordisk Børneresolution på mødet.

I efteråret 2020 forventes to formandskabskonferencer afholdt virtuelt. På sundhedsområdet afholdes den 17. november et webinar om fremtidens primære sundhedsvæsen i de nordiske lande. Den planlagte fysiske konference om samme emne udskydes til efteråret 2021. På socialområdet vil der den 26. november blive afholdt et webinar om hjemløshed i Norden. Herudover forventes der at blive afholdt et webinar om rekruttering og opkvalificering af medarbejdere til social- og sundhedstjenester i tyndtbefolkede områder og landdistrikter til december.

Under det danske tværministerielle formandskabsprojekt Nordens Unge i Bæredygtige Fællesskaber er der iværksat et fællesnordisk samarbejde om at forebygge psykisk mistrivsel blandt unge i Norden, dels om årsagerne til mistrivsel, og dels om sammenhængende social- og sundhedsindsatser for børn og unge i psykisk mistrivsel.

NORDISK MINISTERRÅD FOR UDDANNELSE OG FORSKNING (MR-U)

Ministerrådet for Uddannelse og Forskning leder formandskabsprojektet Nordens Unge i Bæredygtige Fællesskaber. Gennem tre spor har projektet fokus på at motivere unges demokratiske deltagelse, styrke fællesskabet og modvirke udenforskab samt øge trivselen blandt nordiske unge.

Arbejdet blev påbegyndt med blandt andet en kortlægning af best practices om kompetencer til demokratisk deltagelse i skolen og kortlægning af årsager til psykisk mistrivsel. I samarbejde med Dansk Ungdoms Fællesråd er arbejdet for at skabe de rette rammer for demokratisk dialog for, af og med unge ligeledes påbegyndt.

COVID-19 har påvirket det planlagte arbejde under formandskabet. Møder afholdes virtuelt, og en planlagt international konference om unges trivsel i Norden udsættes til efteråret 2021, fordi det vurderes, at en afgørende del af konferencens formål om at bringe samarbejde og netværk i aktion på tværs af de nordiske lande ikke kan opfyldes. For at opretholde fokus på trivselsdags-ordenen og bidrage til en fortsat fælles nordisk indsats, påtænkes det i stedet at afholde et webinar. Dette skal med markante internationale oplægsholdere inspirere og udbrede opmærksomheden om unges trivsel og mentale velbefindende særligt i lyset af COVID-19 og samtidigt pege frem mod selve konferencen i 2021.

Temaet for det virtuelle ministermøde i december 2020 vil i udgangspunktet være unges trivsel. Ministerrådets drøftelser påtænkes at ligge i umiddelbar forlængelse af webinarer, som dermed vil kunne spille ind i drøftelserne og videre bidrage til konferencen i 2021 om unges trivsel.

SAMARBEJDSPROGRAM OM INTEGRATION AF FLYGTNINGE OG INDVANDRERE

På integrationsområdet videreføres samarbejdsprogrammet om integration af flygtninge og indvandrere, som skal styrke det nordiske samarbejde med fokus på erfaringsudveksling og udvikling af ny viden. Nordisk Ministerråd har ansvaret for programmet, og Udlændinge- og Integrationsministeriet deltager i en følgegruppe bestående af embedsmænd fra de nordiske departementer, der har ansvar for integrationsområdet. Følgegruppen vil løbende drøfte temaer på integrationsområdet. Den beskæftigelsesrettede integrationsindsats og fastholdelse af flygtninge på arbejdsmarkedet vil fortsat være et centralt tema for samarbejdet. Derudover er negativ social kontrol og æresrelateret vold samt forebyggelse af ekstremisme og radikaliserings særskilte fokuspunkter i det nordiske samarbejde mellem de relevante fagministerier.

SAMARBEJDET PÅ TRANSPORTOMRÅDET

Der har under det danske formandskab været et stort fokus på at afsøge muligheden for at styrke det nordiske samarbejde på transportområdet.

Arbejdet under det danske formandskab startede med, at man ville bringe de nordiske lande sammen til fælles drøftelse af en mere bæredygtig fremtid for transportsektoren i Norden. Der blev derfor igangsat et arbejde om at afholde en transportkonference for industrien og politiske aktører i maj 2020 i København. Konferencen er dog blevet udskudt på ubestemt tid på grund af COVID-19 situationen. Der blev dog holdt et nordisk transportministermøde, hvor fremadrettet samarbejde om bæredygtig transport blev drøftet.

Sideløbende har formandskabet søgt at afklare, hvilke rammer for et styrket samarbejde, der er opbakning til fra de øvrige nordiske lande fremadrettet. Man har fra dansk side arbejdet for at få etableret et ad-hoc ministerråd. Disse drøftelser er ikke afsluttet.

På det uformelle plan har det nordiske samarbejde været meget aktivt især i forbindelse med håndteringen af COVID-19. Der har i denne forbindelse været regelmæssige telefonmøder blandt flere af de nordiske transportministre. På telefonmøderne er information om den nationale håndteringen samt erfaringer med tiltag i transportsektoren på COVID-19 området blevet udvekslet. Dette må forventes at fortsætte i nødvendigt omfang.

Hermed slutter redegørelsen.
